

דף יג.

עין משפט א.

או"ח סימן פ סעיף ה

ה. הקורא את שמע ולא כיון לבו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל לא יצא ידי חובתו, והשאר אם לא כיון ליבו אפי' היה קורא בתורה או מגיה הפרשיות האלו בעונת קריאת שמע יצא והוא שיכוין לבו בפסוק ראשון ^ה.

עין משפט ב.

או"ח סימן פו סעיף א

א. בין הפרקים שואל בשלום אדם נכבד ומשיב שלום לכל אדם ^א, ובאמצע הפרק שואל בשלום מי שירא ממנו ^ב כגון אביו או רבו או גדול ממנו בחכמה וכ"ש מלך ^ג או אנס ומשיב שלום לאדם נכבד, ואפי' באמצע הפסוק ^ד, חוץ מפסוק שמע ישראל ובשכמל"ו שלא יפסיק בהם ^ה כלל אם לא שירא שיהרגנו.

ת. וי"ג הגם שבסעיף ד' פסק להלכה דמצות צריכות כוונה גם בשאר ולא רק בפסוק ראשון, היינו שיכוין לצאת, אבל כוונת הלב שישים על לבו מה הוא אומר א"צ אלא בפסוק ראשון. מ"א ס"ק ד'.

א. ברכות י"ג וכו"י, ושואל בשלום במקום שמותר אפי' בלשון לעז, ודוקא שלום ולא יותר.

ו. יש להחמיר היכא דאפשאר שלא לשאול בשלום אדם בבהכנ"ס אפי' כשאינו עוסק בברכות ובפסוקי דזמרה. ועיין בסי' קנ"א אות ח', כה"ח אות ג'. ובזמן הזה שאין מקפידין על שאילת שלום ובפרט אם יודעים שעוסק בק"ש ובתפלה ע"כ אין להפסיק אפי' לאביו ורבו אפי' בבין הפרקים, שם אות ד'.

ב. וי"ג ולאפרושי מאיסורא מותר לרמוז, מריטב"א, כה"ח אות ז'.

ג. אפי' מלך ישראל שדרשו שתהיה אימתו עליך.

ד. י"א דהיינו שנגמר הענין אבל באמצע הענין לא יפסיק באמצע הפסוק, ואם הפסיק חוזר לתחילת הפסוק. ולענין מעשה לקדיש או קדושה מותר לענות אפי' באמצע הענין שבפסוק וכשחוזר למקום שפסק יש לחוש ולחזור לתחילת הפסוק.

ה. אפי' ביניהם לא יפסיק שהם כפסוק אחד, ודינם כאמצע פסוק ראשון. כה"ח אות י"ג.

עין משפט ג ד.

או"ח סימן סו פעיף ה

ה. ואלו הן בין הפרקים: בין ברכה ראשונה לשניה, בין שניה לשמע^י, בין שמע לוהיה אם שמוע, בין והיה אם שמוע לויאמר, אבל בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק כדי שלא יפסיק בין ה' לאמת^ז אלא קודם יאמר ה' אלהיכם אמת, ואז יפסיק כדין באמצע הפרק.

עין משפט ה.

או"ח סימן יח פעיף א

א. לילה לאו זמן ציצית הוא^ח דכתיב "וראיתם אותו". ולהרמב"ם כל מה שלובש בלילה פטור^ט אפי' הוא מיוחד ליום, ומה שלובש ביום חייב גם במיוחד ללילה, ולהרא"ש כסות המיוחד ללילה פטור אפי' ביום, וכסות המיוחד ביום חייב גם בלילה.

הגה: וספק ברכות להקל ע"כ אין לברך עליו^י אלא כשלובש ביום ומיוחד

י. הגם שאין מפסיקין בין ברכה להדבר שמברכין עליו כאן שאני כיון שלא ברכו על מקרא ק"ש או לקרוא ק"ש ע"כ לא קפדינן כ"כ הכ"מ בפ"ב דק"ש הלכה י"ז, בשם הרב יונה.

ז. והטעם בגמ' משום דכתיב "וה' אלהים אמת" כלומר ולפיכך אין מפסיקים בין אלהיכם ל-אמת, ב"י.

ואפי' כדין אמצע הפרק לא יפסיק, כה"ח אות כ"ט.

ח. מנחות מ"ג וכו"ש, ומ"מ מותר לצאת לר"ה בליל שבת עם הטלית ולא הוי משאוי שהציציות הוי נוי ותכשיט לבגד, ב"י.

ט. מ"מ גם לרמב"ם מותר להטיל ציציות בלילה לבגד יום ולא הוי תומ"ה דזמן ממילא קאתי, פרמ"ג במש"ז אות א', וכה"ח אות ב'.

אם הטיל ציציות בשבת אם בשוגג כשרים, אבל במזיד יש לעיין בזה פרמ"ג, כה"ח אות ג'.

כסות יום שיחדו ללילה וחזר ויחדו ליום כשר ויכול לברך עליו ואין בזה תומ"ה. ועיין בעוד ספיקות של הפמ"ג שם.

י. והיכא שיש ספק ספיקא במילי דברכות י"א דמברכים כ"כ בתה"ד סי' ל"ז, וי"א דאין לברך גם בספק ספיקא ורק בשלש ספיקות מברכים, ועיין בכה"ח אות ז'. וכתב החיד"א דקיי"ל ספק ברכות להקל אפי' נגד מר"ן וע"כ אין מברכין וכמו שכתב הרמ"א, ועיין בכה"ח אות ז'.

ליום ב, ואחר תפלת ערבית ל אע"פ שעדיין יום אין לברך עליו.

הגה: ובליל יום הכפורים יתעטף בעוד היום ויברך מ עליו.

עין משפט ו. אור"ח סימן ס סעיף ד

ה. ד. י"א שאין מצות צריכות כוונה נ, וי"א שצריכות כוונה לצאת בעשיית אותה מצוה וכן הלכה.

עין משפט ז. אור"ח סימן סב סעיף ב

ב. יכול לקרותה בכל לשון ו יזהר מדברי שיבוש שבאותו לשון. וידקדק בו כמו בלשון הקודש.

דף יג:

עין משפט א. אור"ח סימן ס סעיף ה
עיין לעיל דף יג. עין משפט א

כ. ה"ה אם מיוחד ליום וגם ללילה, ולובשו ביום, ודלא כהב"ח, כה"ח אות ח'. ודוקא לענין ברכה משום ספק ברכות אבל להטיל בו ציצית יש להחמיר באיסורי תורה כחומרת ב' הסברות דהיינו להטיל בכסות המיוחד ליום ולילה, אף אם לובשו בלילה וכדעת הרא"ש, וכן להטיל ציצית אפי' לכסות המיוחד ללילה אם לובשו ביום כדעת הרמב"ם, וכן דעת המ"א בס"ק ג'. ועיין בכה"ח אות ט'.

ל. מי ששכח או הזיד ולא נתעטף כל היום בטלית, אחר ערבית ג"כ יתעטף בלא ברכה. בתענית צבור שמתעטפים בטלית ותפילין במנחה כשמגיעים לברכו יסיר הטלית והתפילין דלילה לאו זמן ציצית ותפילין וכך היה נוהג האר"י ז"ל, הגם שיש שמאירים אותם, ועיין בכה"ח אות י"א. ועיין באות י"ב ג"כ מש"כ דאסור להשאר מעוטף בטלית ותפילין אחר צה"כ.

מ. אבל במוצאי יוה"כ יוציא הטלית בצה"כ או בערבית כיון שנסתלקה ההארה של יוה"כ וכמו בכל הלילות שאין לובשים טלית בלילה, כה"ח אות ט"ו.

נ. תוס' ורבינו יונה בב"י, אבל בה"ג והרא"ש בפ"ג דר"ה כתבו דצריכים כוונה, וכן הלכה. ודוקא במצות דאורייתא אבל בדרכנן אין צריכות כוונה, כ"כ הרדב"ז בח"א סי' ז'. וכתב הפר"ח דכן היא דעת מר"ן השו"ע אך הוא ס"ל דגם בדרכנן צריכות כוונה. ולפי דעת האר"י ז"ל כל מצוה שהיא בלי כוונה כגוף בלי נשמה, כה"ח אות י'.

ס. ואפי' ציבור והוא שמבין אותה לשון, וכ"ז מצד הדין אבל ע"פ סודן של דברים לא מהני כי אם בלשון הקודש. כה"ח אות ד'.

או"ח סימן כג פ"ד

ה. עיקר הכוונה היא בפסוק ראשון ע"כ אם קרא ק"ש ולא כיון לבו בפסוק ראשון לא יצא ידי חובה וחוזר וקורא פ, אפי' למ"ד מצות לא צריכות כוונה מודה כאן שחוזר צ.

עין משפט ב ג ד. או"ח סימן סא פ"ב

ז. צריך להאריך בחי"ת של אחד ק כדי שימליך הקב"ה בשמים ובארץ ולזה רומזת החוטטרת של הגג שבחי"ת. ויארץ בדל"ת ר של אחד שיעור שיחשוב שהקב"ה יחיד בעולמו ומושל בד' רוחות העולם, ולא יארץ יותר משיעור זה ש, ויש נוהגים להטות הראש ת כפי המחשבה

ע. וגם למצריכים לעמוד עד על לבבך עיקר הכוונה רק בפסוק ראשון ולא אמרו עד לבבך שלא יראה קריאת עראי. אבל הב"ח כתב דלמ"ד עד לבבך צריך גם לכוין עד לבבך, ולכתחלה צריך ליזהר.

פ. והגם שאין אומרים פעמיים שמע, בלחש מותר דלא נראה ורק באומר בקול רם אסור בשמע שמע, ב"ח, ט"ז. אך דעת מר"ן שאין לחלק בין לחש לקול רם, והכא דלא אפשר שרי אפי' בקול. והאחרונים פסקו בזה כדעת הב"ח והט"ז דיחזור בלחש ולא בקול. ועיין בכה"ח אות י"ז.

ו. וכשחוזר וקורא פסוק ראשון אף אם כבר גמר ק"ש חוזר וקורא כל פרשה ראשונה שלא יהיה כקורא למפרע, שם אות י"ח.

צ. דמה שלא צריך כוונה למ"ד זה היינו שלא צריך כוונה שיוצא בזה ידי המצוה, אבל כוונה בפ"י הענין צריך, מ"א ס"ק ז'.

ק. מגמ' ברכות י"ג ע"ב, וכ"ה בזוהר פ' ויצא דף קנ"ח ע"א, וצריך לכוון באל"ף שהוא אחד, ובחי"ת שהוא יחיד בז' רקיעים ובארץ הרי חי"ת, והדל"ת רומז לד' רוחות העולם, ולעתיד יאמרו כל העולם שהוא אחד. ב"י בשם הסמ"ק.

ר. פ"י כשידגיש בדל"ת יארץ בנשימת הרוח שמוציא מפיו שיעור שיחשוב בלבו וכו', ולא כאותן שמאריכין בדל"ת כנקודת ציר"י תחת הדלת ומפסידין הכוונה. כה"ח אות כ"ו.

ויצייר במחשבתו שעי"ן ודל"ת הם אותיות גדולות, כה"ח אות כ"ט.

ש. לשון הגמ' בברכות שם, מ"מ אין איסור אם רוצה להאריך רק שאין צורך. כה"ח אות כ"ז. ועיין כוונת ק"ש בקצרה בכה"ח באות כ"ח. ולמסור עצמו על קידוש ה' גם בזמן שאין כוונות כגון בימי הספירה וכדומה צריך לכוון בזה, שם.

ת. הגם שאמרו לא יקרוץ בעיניו וכו', מ"מ לצורך הכוונה מותר אבל לדבר אחר אסור, טור מהרא"ש. ויטה מקודם למזרח אח"כ לצפון, ולמערב ולדרום כדוגמת מתנות המזבח, ועכ"פ לא יטה מזרח מערב צפון דרום כדי שלא יראה ח"ו שמרמז לשתי וערב, ויש שעושים דרום צפון מזרח, אח"כ מעלה מטה ואח"כ מערב ע"פ הנענועים שבלולב לפי סדר האר"י ז"ל, והבוחר יבחר. כה"ח אות ל'.

למעלה ולמטה ולד' רוחות העולם.

ה. ט. לא יחטוף בחי"ת ולא יאריך באל"ף.

עין משפט ה. או"ח סימן סג פעיף ג

ג. ד. היה מהלך בדרך ורצה לקרוא ק"ש א צריך לעמוד ב בפסוק ראשון.

עין משפט ו. או"ח סימן סא פעיף ה

ה. ו. גם נוהגים לתת ידם על פניהם בשעת קריאת שמע בפסוק ראשון ג כדי שלא יסתכל בדבר אחר שימנע אותו מלכוון.

עין משפט ז. או"ח סימן סג פעיף ה

ה. ו. אם היה ישן, מצערים ומקיצים ד אותו עד שיקרא פסוק ראשון והוא ער ממש, ומכאן ואילך אין מצערין אותו כדי שיקרא והוא ער ממש אלא אפי' קורא מתנמנם יצא ה.

א. הגם שב"ה אמרו דכל אדם קורא כדרכו מ"מ מצוה מן המוכרח לעמוד לפי שאינו מיושב כשהוא מהלך, תוס' בברכות י"ג ע"ב, וב"י. וי"א לעמוד רק עד שמגיע לואהבת, וי"א עד לבבך בסוף פסוק שני, כך דעת הראב"ד ויש אומרים לעמוד רק היכא דאפשר. ואחרי שעמד בפסוק ראשון או עד על לבבך לא יעמוד יותר דהוי כיוהרה, והט"ז בס"ק ב' כתב דרשאי לעמוד בכולה, וכן נראה מלשון הלבוש. ודוקא במהלך על רגליו עומד בפסוק ראשון אבל ברוכב על בהמה או בקרון א"צ לעמוד כי הוא יושב, מ"א ס"ק ד', אבל הט"ז בס"ק ב' כתב דרוכב ע"ג בהמה צריך לעמוד עם הבהמה כיון שהוא טרוד בהולכת הבהמה, וכ"כ הפר"ח, וטוב להחמיר, אבל ביושב בקרון א"צ.

ב. וכן צריך לעמוד בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהוא כמו פסוק ראשון, כה"ח אות י"ד.

ג. ואין כאן איסור שדברים שבכתב אין אתה רשאי לאומרם בע"פ כיון שרגיל ושגור בפיו. ד. הגם שבלשון השו"ע כתוב מצערין אותו ואח"כ מעירין אותו צ"ל שמקודם מעירין אותו ואם לא רוצה לקום מותר גם לצער אותו. שמעתי מהגרש"ז דאין כוונת השו"ע דמצערים אדם לכפות אותו לקיים מצוה, דאין דין כזה. ומי שמדעת אינו רוצה לקיים עליו נאמר הליציטהו לרשע וכו'. אלא כוונת השו"ע דבכדי להקיצו אם אינו מתעורר צריך לצערו עד שיתעורר. (ולכן דוקא כתב השו"ע מצערים ומקיצים).

ה. ובלבד שיקרא כולה אבל בלא קרא כולה לא יצא, ב"י. ודעת מר"ן בב"י משמע דדוקא פסוק ראשון מן התורה, וי"א גם כל פרשה ראשונה וי"א כולה. כה"ח אות כ"ב.

עין משפט זז.

או"ח סימן סג סעיף א

א. קורא אותה מהלך או עומד או שוכב או רוכב או יושב^י, אבל לא כשפניו טוחות בקרקע או שוכב על גבו ופניו למעלה^ז, אבל קורא אותה והוא שוכב על צדו^ח.

הגה: מאחר שכבר שוכב ואינה טירחא לעמוד.

- ו. ברכות דף י'. ומ"מ יושב עדיף כדי שיוכל לקרותה באימה ובכוונה ובישוב הדעת יותר.
ז. וי"א דאפי' בדיעבד לא יצא, כה"ח אות ב'.
ח. לדעת השו"ע אפי' לכתחלה, אבל הרמ"א הגיה רק מאחר והיה שוכב ויש טרחא לעמוד, והט"ז בס"ק א' תמה על דברי הרמ"א, כה"ח אות ג'. מ"מ מצד מצוה מן המובחר ישב, שם באות ד'.